

ПРО ПОСИЛЕННЯ УВАГИ ВУЗІВ США, КАНАДИ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, НОРВЕГІЇ ДО ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІКО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЦИКЛУ

С. Юдіна

*Київ, Інститут системних досліджень
Міністерства освіти України*

Більшість систем освіти розвинутих країн, сьогодні концентрують увагу на подальшому вдосконаленні наступних актуальних питань: посилення зв'язків та субординація роботи ВНЗ з пріоритетами потреб економіки; посилення якості освіти та вимог до студентів і викладачів; докорінне вдосконалення дослідницької роботи вузів; профорієнтаційна спрямованість вузівської підготовки та збільшення уваги до питань вдосконалення змісту та методів навчання і контролю студентів; перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів та адміністраторів освіти всіх рівнів.

При цьому змістові аспекти згаданого чи не найбільшою мірою орієнтовані саме на питання розвитку найтісніших контактів з виробництвом та забезпечення ґрунтовної підготовки всіх студентів з дисциплін економіко-управлінського циклу. Очевидно, модулі підготовки для студентів-економістів та управлінців є більш напруженими та професійно орієнтованими, але й навчання "чистих" гуманітаріїв (філологів, політологів, істориків, психологів тощо), сьогодні в багатьох розвинутих країнах все ґрунтовніше спирається на обов'язкове засвоєння певного кола навчальних дисциплін саме економіко-управлінського циклу.

Усі ці завдання в кожній окремій освітній системі розв'язують по-своєму, але простежуються наступні тенденції:

1. Посилення контактів із зовнішнім оточенням - тобто з галузями та виробництвами як важлива умова подолання дефіциту фінансових ресурсів і окремих вищих освітніх закладів, і систем освіти країн світу в цілому.

2. Розширення контактів загалом між вузівською підготовкою та ринком праці (в межах країни та міжнародного співробітництва) зумовлює надання студентам не тільки широкої бази як суто професійних (згідно з профілем підготовки) знань, навичок та вмінь, так і підготовки до збереження та підтримування конкурентноз-

датності своєї робочої сили на ринку праці, а цього, за дослідженнями аналітиків, сьогодні неможливо домогтися без доцільного введення у підготовку більшості вузівських студентів відповідних модулів економіко-управлінського циклу.

Серед останніх - практично цілеспрямовані курси (що включають лекції, семінари, тренінги) з питань основ державної соціально-економічної політики; економіко-правових питань галузей та виробництв, де студенти працюватимуть; тренінги загальнокомунікативних та професійних умінь; конфліктології, психологічного та психоенергетичного захисту; техніки особистої роботи (за умов стаціонарного, вечірнього, дистанційного навчання тощо). При цьому розподіл зазначених курсів на обов'язкові, додаткові та факультативні постійно переглядається з урахуванням потреб посилення впливу академічного середовища на ефективну соціалізацію студентства, а згадані вище курси (під різними назвами) все частіше запроваджуються у навчання в різних країнах світу.

Останнє спричинюється цілою низкою факторів. Серед них, як у США і Канаді у 80-х роках, зміна технологій (скорочення виробництва і використання сталі тощо), закриття або перепрофілювання багатьох підприємств. Останнє зумовило підвищення ролі інтелектуального компонента, загальноекономічних та управлінських знань та технологій, їх оперативного оновлення, а як наслідок - зростання ролі економіко-управлінської підготовленості випусників більшості профілів навчання вузів та освітніх систем США та Канади загалом.

У Великобританії зростання уваги до змісту економіко-управлінської підготовки студентів вузів, у т.ч. юристів, філологів тощо, зумовлене саме потребами професійної релевантності вищої освіти та необхідністю правовими шляхами шукати як додаткові джерела фінансування для вузу, так і вносити зміни у підготовку випусників вузів (готувати згідно з метою їх подальшої роботи на конкретних об'єктах працевлаштування, робочих місцях, у командах співробітників). При цьому до сфери розширення економіко-управлінської підготовки студентів вузів дедалі активніше залучаються й ті, що навчаються за традиційно елітарними професіями і не є економістами чи управлінцями (фізики, математики тощо).

У Франції такі зміни також мають місце, на це спрямована державна політика професіоналізації вищої освіти і більш тісної

інтеграції вищої освіти з економікою як на національному, так і загальноєвропейському рівні.

У Німеччині економіко-управлінські дисципліни викладалися на традиційно ґрунтовному рівні, включаючи й навчання “непрофільних” студентів (тобто тих, хто за профілем підготовки не готувався як економіст чи управлінець). Водночас зростає вплив згаданого на зміст вузівської підготовки саме під кутом зору потреб профорієнтації, зокрема резюмуючої складової останньої - профадаптації випусників до нових об'єктів працевлаштування (що за умов посилення у навчанні економіко-управлінської підготовки зумовлює більшу надійність адаптації випусників вузів у фірмах та їх подальше профпросування).

Дослідження щодо Норвегії особливо підкреслюють посилення ролі економіко-управлінської підготовки всіх без винятку студентів як важливої умови пошуку нетрадиційних шляхів фінансування вузів та майбутніх місць роботи їх випусників. При цьому непрофільна економіко-управлінська підготовка все частіше розглядається як фактор надійності подальшої модернізації знань та підвищення кваліфікації.

Загальний висновок полягає у наступному: в сучасних умовах реформування економіки й освіти України засвоєння новітніх економіко-управлінських знань та їх використання у професійній діяльності кожного громадянина, особливо якщо він має чи матиме вищу освіту, є системновизначальним питанням збереження професіоналізму та якості робочої сили як окремих працівників, соціально-професійних груп населення, так і трудового потенціалу країни в цілому.

РОЛЬ КУРСУ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В ФОРМУВАННІ СПЕЦІАЛІСТІВ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

**Н. Писаренко, О. Яремчук,
В. Лук'янов**

*Київ, Державний торговельно-
економічний університет*

Україна як суверенна держава почала самостійно формувати власну економічну політику з часу проголошення своєї незалеж-